

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De secundo

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

mina imponuntur, quibus per omnem vitam fœderis commonefiunt, quod cum Deo inierunt, quod alias stipulatio bonæ conscientia dicitur, 1. Pet. 3, 21.

Hic probens se Christiani parentes, utrum infantibus suis Christiana nomina imposuerint, vel nominibus Patriarcharum & Apostolorum abusi, iidem canes & feles vel alia id generis bruta denominaverint?

Nomen dicitur quasi novimen, ut per illud natura hominis & indoles innotescat.

Id patet in Abrahamo, cujus nomen Deus immutat, ut non amplius Abram, quod interpretatur, pater excelsus: sed Abraham, h. e. pater populorum vocari debeat, Gen. 17, v. 5. Ad eundem modum dixit Deus ad Jacobum: Nequaquam Jacob deinceps appellabitur nomen tuum, sed Israel: quia luctatus es cum Deo, & cum hominibus, & prævaluisti, Gen. 32, v. 26.

Quandocumque igitur nomina Sanctorum bestis, utpote canibus, felibus aliisque applicantur, hoc ipsum non modo in contumeliam Sanctorum: sed Dei ipsius vergit, cujus gratia & misericordia est in sanctis eius, & inspectio in electis eius, Sap. 3, 9.

Imprimis vero Christiani parentes id operam dare debent, ut infantibus suis, tanquam à Christianis prognatis, & Christo infertis, nomina quoque Christiana imponant, quorum occasione salutariter admoneri, & bonis moribus instrui possint.

Qui nomen Johannis obtinet, hoc ipso gratia recordari debet, qua se Deus in baptismo gratiosum reddidit, Tit. 3, 5.

Qui Petrus vocatur, hinc discere debet, quod in fide bene fundatus, & ut petra immobilis persistere debeat, ne circumferatur omni vento doctrina, Eph. 4, v. 14.

Et ut de fœmineo quoque sexu dicamus:

Quæ Maria nomine insignita est, ut vestigiis B. Mariæ insinat, ejusque pietatem, castitatem modestiam, aliasque virtutes imiteretur, curare debet.

Cui Carbarina nomen est, ut opere ipso id ostendat, & ab omni inquinamento carnis & spiritus munda sit. 2. Cor. 7, 1.

Hæc & similia nomina salutares admonitiones suppeditant, & à Deo digna reputantur, quæ in librum vitæ inscribantur: & quando illi, qui risdem ornati sunt, vita sua illis respondent, Deus aliis non vis nominibus eos appellabit, quæ nemo sciet, nisi qui acceperit, Apoc. 2, v. 17. Ut non amplius Benoni, filii dolorum, sed Benjamin, filii dextræ vocari debeant, & hæreditario accipere, paratum sibi regnum à constitutione mundi, Matth. 25, 34.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, & 2. 27. v. 10. sive notitiam Christi, meditatiuri. Hic nobis contemplandus proponitur:

1. *Tanquam legis consummator.* Propterea enim ille circumcisus est, ut hinc colligere debeamus, eum in finem se venisse in mundum, ut totam legem implere velit. Qui enim circumciditur, debitor est universæ legis faciendæ, Gal. 3. Atqui Christus circumcidi voluit, non necessitate adactus: sed ultro, ratione nostri, ideoque hoc ipso obligavit se, nostri loco legem implere, ut ipse ait: Nolite putare, quoniam venerim solvere legem aut Prophetas Non veni solvere, sed adimplere, Matth. 5, 17.

Hoc magno nobis solatio est. Propter peccata omnes maledictione onerabamur, juxta illud, Deut. 27, v. ult. Quis non hic exhorre-

horresceret? Nonne Cain adeo percussus est, à Deo maledictione oneratus, ut dixerit: Major est iniquitas mea, quam ut remittatur? Gen. 4. v. 13. Idem nobis evenire debuit. Verum Christus interposuit se, & exsolvit, quæ non rapuit, Psalm. 69. v. 5. Jam Pauli illud locum habet: Non sub lege estis, sed sub gratia, Rom. 6. 14. Rom. 5. v. 18. Die novissimo nos Christus à dextris suis sistet, amice compellabit, dicens: Venite Benedicti Patris mei, hæreditario accipite, paratum vobis regnum à constitutione mundi, Matth. 25. v. 34.

Ecce! hoc Christus nobis acquisivit. Si soli nobis relicti fuisset, æterna maledictio nos obruisset. Non enim erat, qui faceret bonum; non erat, usque ad unum, Rom. 3. 12. ideoque impossibile nobis erat legem implere: sed potius jugum erat, quod nequenos neque patres nostri portare poteramus, Act. 15. v. 12. Sed quia Christus propter nos legi se subjecit, ideo à plenitudine ejus accipere possumus gratiam pro gratia, Joh. 1. 16. Qui enim in eum credit, justus est, Rom. 10. v. 4.

II. *Tanquam futura redemptionis subarator.* Mercator candidus, ait Chrysostramus: quando nundinas accedit, ut ab aliis mercatoribus pretiosas merces coemat, primo illis arrhandat, postmodum, priusquam ex urbe decedat, totum debitum exsolvit.

Ad eundem modum Christus genus humanum, quod sub potestate tenebrarum captivum tenebatur, Col. 1. 13. tanquam spiritalis mercator, florenis suis aureo sanguineis redimere voluit, ideo patri suo cælesti auctoramentum confert, nempe guttas sanguineas, quas in circumcisione profudit: Alteram pensionem præstitit in hortu oliveti, ubi sudorem sanguineum emisit,

Luc. 22. 44. Et in prætorio Pilati, ubi flagellatus & spinis coronatus est, Joh. 19. 1. Donec tandem in ligno crucis ultimam pensionem persolvit, & alta voce clamavit, Consummatum est, Joh. 19. 30.

Nos hinc efficaci solatio perfundimur. Cum angelus percutiens in Ægypto omne primogenitum percuteret, ab homine usque ad pecus, Israelitæ agnum paschalem mactare, ejus sanguinem in mundo vasculo excipere, eoque utrumque postem in superliminaribus domorum inungere tenebantur: hoc ipso angelus percussor deterritus est, ne damnum is intulerit, Exod. 12. v. 5. & seqq.

Nos etiam Pascha habemus, quod est Christus pro nobis immolatus, 1. Cor. 5. 7. quando itaque limen cordis nostri in vera fide sanguine ejus conspergimus, angelum percussorem præterire oportet, juxta illud Damiani: *Terretur adversarius vester diabolus, cum videt Christi rubensia.* Nemo proinde in peccatis suis desperare, sed ad scaturigines Christi sanguineas se recipere debet, cum Bernhardo dicens: *In cruore tuo lotum, me commendo tibi totum.* Et iterum: *Turbabor, sed non perturbabor, quia vulnere Christi recordabor.* Vel, ut Ecclesia canit:

Torquebor à probris meis,
Cor confcium dolebo:
Ast sint arenæ quot maris,
Pessum tamen nec ibo;
Mortis recordabor tuæ,
Et vulnere cum sanguine,
Securus hæc latebo.

Mein Sünd mich werden Fräncken sehr /
Mein Gwissen wird mich nagen /
Denn ihr sind viel wie Sand am Meer /
Doch wil ich nicht verzagen.

Gedencken wil ich an deinen Tod/
 Herr Jefu/deine Wunden roth /
 Die werden mich erhalten.

Vere enim dicit B. Hieronymus : *Sanguis Chrifti eft clavis paradifi.* Qui hoc per fidem inftitutus eft, is hic fortiter pugnare, & per mortem in vitam perumpere potest, ficut Stephanus cælos apertos vidit, & per Chrifti majestatem in perfecutione fua efficaciter confirmatus eft, Actor. 7. verl. 56.

III. *Tanquam anni Coronator*, qui annum coronat benignitate fua, ut David ait, Pfal. 65, 12. Ideo nomen Jefu, five dies Circumcifionis Chrifti principem locum tenet in Calendario, quia nomen hoc fuaviffimum in Circumcifione accepit, Luc. 2, 21. Ita quali coronam anno imponit :

1. *In Ecclefiafticis*, quod attinet beneficia fpiritualia, de quibus toto anno in Ecclefia prædicatur. *Primò* conponitur *fanctiffima ejus conceptio*: Deinde *salutifera ejus incarnatio & natiuitas* fequitur. Tertio, *Circumcifio*, cui noftri caufa fe fubjecit. Quarto, *Baptifmus*, quo Jordancm, & omnes alias aquas fanctificavit. ut nobis mediante verbo inferviant, ad falutarem peccatorum ablutioem, & regenerationem in vitam æternam. Quinto, *prona ipfius obedientia*, qua patri obediens fuit usque ad mortem, mortem autem crucis, Phil. 2, 8. Sexto *Sepultura ejus*, qua lectum quali noftrum fovit, ut fepulchra non amplius fint, *cadaverum stabula*: fcd *viventium dormitoria*, in quibus illi qui in Domino moriuntur, placide requiefcunt à laboribus fuis, usque ad diem noviffimum, Apoc. 14. v. 13. Septimo, *defcenfus ejus ad inferos*, ubi captivam cepit captivitatem, Pfal. 68, 19. & exspolians principatus & potestates, traduxit confidenter palam, tri-

umphans illos in feipfo, Col. 2, 15. Octavo, *gloriosa ejus refurrectio*, qua destruxit mortem, illuminavit autem vitam & incorruptionem per Evangelium, 2. Tim. 1, 10. Nonno *triumphans ejus afcenfio*, qua nobis viam ftravit, & mansionem paravit in domo Patris fui, ut ubi ipse est, & nos fimus, & claritatem videamus, quam ipfi pater dedit, Joh. 17, 24. Decimo, *exaltatio ad dextram Dei Patris in calo*, ubi jam est, & interpellat pro nobis, Rom. 8. v. 34.

Si hæc beneficia fervatoris noftri nobis ad animum revocamus, & devote consideramus, utiq; elegantem coronam habemus, quæ per totum annum fe extendit, ut fit verus *annus*, ficut Græci annum exprimunt, ubi femper unum alterum excipit, & ubi ad finem pervenimus, denuo rursus incipimus, ficut in corona neque principium, neque finis apparet, hinc David: Ut fcuti bona voluntatis coronasti nos, Pfal. 5. v. ult.

2. *In Politicis*, quod corporalia bona concernit. Sicut enim lunam fecit in tempora: & fol cognovit occafum fuum, Pfal. 104. v. 19. Sic etiam done & bona fua per totum annum ex ordine distribuit, iisque implet omne animal beneplacito, Pfal. 145. v. 16. Quod facile ex inductione patet?

Sicut igitur corona ex variis floribus contextitur: Sic Deus annum, in duodecim menfibus distributum, variis beneficiis, quæ fingulis menfibus recentia funt, exornavit :

Terram coronavit bonis,
 Ut frugibus fit fertilis,
 Montes rigat cum vallibus,
 Gramen parando pecoribus :
 Et terra panem suggerit,
 Vinumque large fuppedit,
 Quantum cuique fufficit.

Re-

Redundat unda piscibus,
 Sic consulit defectibus,
 Exclusa ut ova conspicias
 Pullis volucrum vesceris:
 Sic esculenta fumimus,
 Boum suū nq; carnibus,
 Ovesq; largitur Deus.

Gott hat die Erde zugericht/
 Läßt an Nahrung mangeln nicht/
 Vergund Ithal die macht er naß/
 Daß dem Vieh auch wächst sein Graß:
 Auf der Erden Wein und Brod/
 Schaffer Gott und gibts uns satt/
 Daß der Mensch sein Leben hat.
 Das Wasser das rausß geben Fisch/
 Die läßt Gott tragen zu Fisch/
 Eyer von Vögeln eingelegt/
 Ueber den Junge darauf geheekt:
 Müßsen der Menschen Speise seyn/
 Hirsche/Schafe/Rinder/Schweim/
 Schaffet Gott und gibts allein.

Nonne hæc præclara corona est, quæ Servator noster annum coronat, dum non modò panem & vinum, & quæ uterius vitæ corporali inserviunt, è terra educit, Psal. 104. v. 15. sed benedicit quoque nos omnibenedictione spirituali, in cælestibus, Eph. 1. 3. hæc duplicia illa sunt, quæ de manu Domini suscepimus, Esa. 40. v. 2.

Hæc postquam ita ad mentem mihi revocavi, nihil melius, salutarius nihil reperire potui, quod vobis *strena loco* offerre, quam dulcissimum nomen Jesu, quod Servatori nostro in circumcissione datum est, non ex parentum arbitrio, sed mandato Dei, quod jam ante nativitatem per Archangelum Gabriel, & Josepho & Mariæ indicatum erat, Matth. 1. v. 21. Luc. 1. v. 31.

De hoc nomine ait Ambrosius: *Omnia Jesus nobis est.* Quod si igitur omnia est, pro strenâ quoque nobis inservire poterit. Optimum namque quod in corde meo habeo, est Nomen Jesu.

Nomen Jesu strenna vestra sit, vos Christiani Magistratus! Dominus enim, qui hoc nomen gerit, est Rex Regum, & Dominus Dominantium, Apoc. 19. v. 16. cujus beneficio omnes Magnates terreni imperant, Prov. 8. v. 15. 16. Quod si igitur vita vobis acerba redditur, ut cum Mose mortem idè accersatis, Num. 11. v. 14. Solatium capite ex nomine Jesu, hic inter alia vocatur consiliarius, Esa. 9. v. 6. quod si igitur testimonia ejus consilarii vestri erunt, Pl. 119. v. 24. salutare vobis consilium non deerit, mirabile enim facit consilium, & magnificat sapientiam. Esa. 28. v. ult.

Nomen Jesu strenna vestra sit vos cives & subditi. Dominus enim, qui hoc nomine appellatur, etiam in Capernaum civis fuit, ideoq; pro se & Petro didrachmam solvit, Matth. 17. v. ult. Ita & vos date, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo, Matt. 22. 21. Si tempora difficiliora sunt, nolite desperare, facile ille media, quibus indigentis procurare potest, sicut sibi & Petro prospexit, Matth. 17. v. ult. Dilectis enim suis dat in somnis, Psal. 127. v. 3.

Nomen Jesu strenna vestra sit vos dilectissimis Auditores! Hic enim Dominus habet clavem David, Apoc. 3. 7. & aperire potest sensum, Luc. 24. 45. & corda aperire, Act. 15. 14. ut verbum ejus fructum ferat in patientia Luc. 8. 15. Quod si igitur in hoc nomine templum frequentatis, in hoc nomine oratis, in hoc cantatis, & conciones auditis, omnia vobis in salutem cedent, salvabit enim verbum hoc animas vestras, Jac. 1. v. 21.

Nomen Jesu strena vestra sit vos Christiani parentes! Qui enim hoc nomen profiteatur, vocatur pater aternitatis, Esa. 9. v. 6. id eò educate liberos vestros, in disciplinâ & admonitione Domini, & vobis quoque pater erit, siquidem ex eo omnis paternitas, Eph. 3. v. 15.

Nomen Jesu strena vestra sit vos filii! Qui enim hoc nomen fert, nostri quoque causa puerulus factus, & parentibus suis subditus fuit, quod si idem feceritis, benedictio Domini sequetur vos, & crescetis sapientiâ, ætate & gratiâ apud Deum & homines, Luc. 2. v. 51. 52.

Nomen Jesu strena vestra sit, vos Mechanici! Qui enim hoc nomen obtinet, filius est fabri, quin & ipse ob operam parenti putativo præstitam faber appellatur, Marc. 6. v. 3. quodcunque in vocatione vestra facitis, cum Jesu facite, sic labores manuum vestrarum manducabitis, beati estis, & bene vobis erit, Psal. 128. v. 2.

Nomen Jesu strena vestra sit vos servi & ancilla! Cui enim hoc nomen est, non venit ministrari, sed ministrare, Matth. 20. v. 28. & servus factus est, Esa. 53. v. 11. Estote modò fideles super pauca, quæ vobis demandavit, & constituet vos super multa, Matth. 25. v. 21. 1. Cor. 7. v. 22.

Nomen Jesu strena vestra sit vos inopes & opulenti! Scimus enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, 2. Cor. 8. v. 9. Quod si itaq; pauperie laboratis, respicite Dominum vestrum, qui non habuit, ubi caput suum reclinaverit, Matth. 8. v. 20. Sin divites: rivuli vestri in plateas deriventur, necessitatibus sanctorum communicantes, Rom. 12. v. 18. 1. Tim. 6. v. 18. Mutuò enim dat Domino, qui miseretur pauperis, Prov. 19. v. 17.

Nomen Jesu strena vestra sit, vos agroti &

valentes! Dominus enim, qui hoc nomen usurpat, est dux vitæ, Act. 3. v. 14. & virtus ejus in infirmitate perficitur, 2. Cor. 12. v. 9.

Nomen Jesu strena vestra sit, vos tentati! Dominus enim, qui hoc nomine vocatur, tentatus est, sicuti nos in omnibus, excepto peccato, in quo igitur passus est ipse tentatus, potens est eis, qui tentantur, auxiliari, Hebr. 2. v. ult.

Nomen Jesu strena vestra sit vos moribundi! Cui enim hoc nomen inditum, mortem quoque sustinuit, eaque mortem fidelium dulcoravit, ut jam non amplius mors sed placidus somnus sit, Joh. 11. v. 11. qui in hoc nomine placidè obdormit, in pace abit, uti Simcon, Luc. 2. v. 29. & requiescit in pace, Esa. 56. v. ult. Beati enim mortui, qui in Domino moriuntur, Apoc. 14. v. 13.

Postremò, sicuti hic recens natus, hodie circumciscus Virginis filius, delineatur sicut lapis, in quo *septem oculi* sunt, Zach. 3. v. 9. Ita divinæ ejus providentiæ commendabimus, totum Christianum orbem, & in specie civitatem nostram. *Uno oculo respicere velit ecclesiam nostram*, & verbum suum conservare, ut inveniamus illud, factum est enim nobis in gaudium & lætitiâ cordis nostri, Jer. 15. v. 16. *Secundo, curiam nostram*, ut iudicium & justitia vigeat, in laudem bonorum, & vindictam malorum, Rom. 13. v. 3. 4. *Tertio, scholam nostram* & tam docentes quàm discentes spiritu suo sancto instruere, quò utrinque quod rectum est fiat, & hoc modo cælum locupletetur, Esa. 51. v. 16. *Quarto oculo intueri velit conamercia & opificia nostra*, quo illa vicissim incrementa capiant, nosq; re ipsâ comperiamus, quod Deus ait: Reddam vobis annos, quos comedit locusta, Joel. 2. v. 25. *Quinto oculo respicere dignetur egenos nostros*, usque pauperem

nem quotidianum largiri, ne deficiat in hac miseriarum valle. Verè enim pauper ubique jacet, Prov. 19. v. 4. sed Deus non est personarum acceptor, Act. 10. v. 25. *Sexto octavo contemplari dignetur civitatem nostram, eamque alis gratiæ suæ obumbrare, donec veniamus in eam civitatem, ubi abundantia gaudiorum, Psal. 16. v. ult. Se primo oculo intentus esse velit in domesticos fidei, qui persecutione urgentur, ut si exultatum abire cogantur, solatio suo eos reficere, & aliam mansionem ipsis procurare velit, juxta promissionem suam, Joh. 14. 2.*
Hoc ita votum meum est, hæc ardens

precatio! O pater omnium credentium exaudi me! O Christe, Servator mundi annue precationi meæ! O Spiritus sancte, afflictorum consolator! Verè omnia nostra tristitia in gaudia: Da nobis in hoc novo anno, nova corda, quæ te venerentur; novas aures, quæ te audiant; novas linguas, quæ te celebrent; novos oculos, qui te respiciant; novas manus, quæ egenis distribuunt, novos pedes, qui in mandatis tuis ambulent: Sic veritatem laudabimus, bonitatem prædicabimus, misericordiam celebrabimus, nunc & in secula.
Amen, Amen.

In die Festo Epiphaniæ Domini.

Evangelium, Matth. 2. v. 1. -- 12.

EXORDIUM.

CUM Ezechias Rex ad mortem periculosè ægrotasset, & Deus ad libitum ejus Solem decem lineis retrorsum reverti fecisset, ut ille hinc certior redderetur, quod reconvalescere, & ad quindecim annos vita ejus prorogari deberet: Rex Babylonis misit legatos suos ad eum, ut interrogarent de portento, quod acciderat super terram, 2. Chron. 32. v. 31.

Nos omnes, Dilecti! per tristem Protoplastorum lapsum, in eam infirmitatem incideramus, ut à planta pedis usque ad verticem, non esset in nobis integrum quiddam, Esa. 1. v. 6. Verum ex indebita caritate & misericordiâ, æternus Dei filius, in medio se stitit, & tanquam Sol justitiæ, decem lineis retrocessit, dum ærumnosus hominis filius factus est, qui aliàs ab æterno

magnus Deus, Tit. 2. v. 13. quem cœli cœlorum capere non possunt, 1. Reg. 8. v. 17.

Id Ecclesia hoc tempore prædicat, quando ita canit:

Qui clauditur nullo ambitu,
Matris quiescit in sinu:
Factus puellus parvulus,
Qui cuncta servat maximus.
Inops salutat orbitam,
Ut largiatur gratiam,
In arce ditet ætheris,
Æquans beatis Angelis.
Hæc cuncta nobis præstitit,
Dilectio quod certa sit:
Latetur hinc Ecclesia,
Laudes canens in secula.

Dem